

# פרשת השבוע

## עקב

פרשת עקב

### קיצור תהליכים

אחת התכונות הבולטות שלנו היא לנסות ולקצר תהליכים, ובהחלט ישנם מספר תחומים שאם נקצר את ההליכים זה מועיל, אבל לפעמים זה נקרא בשם – קומבינה...

בספר **מעניין השבוע** מובא משל על אדם שסרח, הביאו אותו לפני שופט שהציב בפניו שלוש ברירות כעונש. [א] לאכול דג מבאיש ומסרית. [ב] מאה מלקות. [ג] קנס של מאה דינרים. אותו אדם בחר לאכול את הדג, "לא עולה כסף ולא כואב..." אחרי 3 טעימות מעיו התהפכו בקרבו ולא הצליח להמשיך.. ביקש שילקו אותו "לפחות זה לא עולה כסף..". ואז הוא החל לצרוח ולצעוק תפסיקו, תפסיקו אני מוכן לשלם, תעצרו... - בסופו של דבר אותו אדם שחש על ממונו, גם טעם דם מקולקל, גם קיבל מלקות וגם שילם...

משה רבנו אומר בתחילת הפרשה, **(יב)** והיה עקב תשמעון את המיטפטים האלה וישמרתם ועשיתם אתם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת הווסד אשר נשבע לאבותיך: **(יג)** ואהבה וברכה והרבה וברך פרי בטנה ופרי אדמתה דגנה ותירשה ויצהרה שגור אלקיך ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך: (יד) ברור תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבמותה: **(טו)** והסיר ה' מוקד כל זולתי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימו בך ונתנם בךל שינאך: - וכי יש לנו קיצור דרך יותר ברור מזה למסלול החיים? שמור תורה ומצוות ותזכה לכל הברכות, ישר ולעניין... אז למה ישנם אנשים שעדיין מאמינים אבל... עושים הנחות... וכאשר צצה בעיה, רק אז מתחברים?

זה שאמר משה רבנו לבני ישראל. אתם עוברים עבירות, מטמאים את נשמותיכם, ובאים עליכם עונשים צרות ופורעניות ובסופו של דבר עושים תשובה... אז למה? תלכו ישר בדרך הנכונה, ויתרה מזאת, אם תקיימו, וישמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוה היום, יתקיים בכם המשך הפסוק למען תזווקו ובאתם וירשתם את הארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה:



מוקדש לעילוי נשמת  
ר' סעדיה בן יחיא גהלי ז"ל  
ר' יחיא בן סעיד ודעי הלוי ז"ל  
יחיא בן סעדיה גהלי ז"ל  
נעמה בת סאלם זנדני ז"ל  
ת.נ.צ.ב.ה

נא לשמור על קדושת הגיליון  
הוא חייב בגניזה  
(למי שמדפיס אותו)

זמני השבת

כניסת השבת	7:11	8:12
יציאת השבת	6:55	8:10
ת"א	7:03	8:13
י-ם		
חיפה		



# סיפור לשולחן השבת

## צערו של יהודי

להגאון הקדוש **רבי יואל סירקיש (הבית חדש) זיע"א** היה תלמיד אחד עשיר ובעל צדקה, שהרב היה מלמדו הלכות צדקה בכל יום, כי חשש פן לא יקלע האיש אל המטרה בצדקותיו אשר יעשה. אם מעשה הצדקה תורה היא, וצריכה לימוד, וכל מעשי הצדקה של עשיר זה, הנגלים והנסתרים, היו כולם על פי עצת הגאון.

פעם אחת בא אל רבי יואל יהודי אחד וסיפר לו, הנה זה עשרות שנים אני חוכר את בית המזיגה מהפריץ, ועתה בא אדם אחד להסיג את גבולי, יום יום הוא דופק על פתחי הפריץ, משדל אותו בדברים ומבטיח לו שישלם לו הרבה יותר, ובלבד שיחכיר לו את בית המזיגה. "מורי ורבי" זעק האיש מעומק ליבו, הנה האיש הזה יורד לחיי ולחיי בני ביתי, רחם עלי והצילני מן הצרה הזאת"

אמר לו רבי יואל, לך אל גביר פלוני שהוא תלמידי, ותבקש ממנו גמילות חסד בגופו, שילך אל הפריץ וידבר עליו טובות באוזניו, כי הפריץ מכבד אותו ומקבל את דעתו. יצא המוזג מלפני הרב, ובא אל הגביר, ואמר לו את כל הדברים ואת דברי הרב. העשיר שמע את דברי היהודי, הבטיח לו לדבר עם הפריץ, אך המוזג לא הסתפק בהבטחת הגביר, והפציר בו מאד שילך מיד לדבר עם הפריץ, כדי שלא יקדימו העריץ במזימותיו. אולם העשיר התנצל ואמר לו לחכות מספר ימים, עד אשר אסדר את ענייני מסחרי ביריד הגדול בלייפציג, כי זמנו עובר, ואם לא אסדר את הכל בימים הקרובים אפסיד את רוב הוני.

כאשר שמע המוזג את דברי העשיר התחיל לבכות ואמר, אם כן הדבר, אנא אני בא, הלא העריץ אשר בא להשיג את גבולי אדם חרוץ הוא, ויבוא בתחבולותיו אל הפריץ ויקפח את פרנסתי. החל העשיר לפייסו בדברים ולחזקו בדברי אמונה ובטחון ושב והבטיחו, בבואי מן היריד, לא אסור אל ביתי עד אשר אבוא אל הפריץ, וברצון ה' וחסדו הגדול אהיה שליח לטובתך. אחרי הדברים האלה קיים העשיר את הכתוב "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש" וישתו שניהם לחיים והצלחה, וישלחו לביתו לשלום.

יצא המוזג מבית העשיר ובא לביתו, הוא סיפר לאשתו את כל הדברים אשר דיבר עם העשיר, וליבו מלא תקוה לימים יבואו, אך אשתו לא מצאה ניחומים בדברי הגביר, ותאמר לו דברים קשים כמדקרות חרב, יען אשר לבה היה מלא ייאוש ופחד, והיא ראתה בעיני רוחה את מסיג גבולם כשהוא הולך אל הפריץ ומנשל אותם מעל פרנסתם. בעלה שמע בכאב ולא יכול להשיבה דבר, וכשהתחיל לפייסה ולדבר על לבה דברי חיזוק ואמונה, פרצה בבכיה וביללה והאשימה אותו שהוא יהיה אשם בכל האסון אשר יקרה אותם, כי לא היה צריך להניח לגביר עד אשר ילך אל הפריץ ויסדר את העניין בכי טוב. וככה עברו על המוזג ימי ריב ורוגז, ובביתו אין שלום ושלווה.

כאשר חלפו ימי היריד אשר בלייפציג, קיים העשיר את דבריו, בטרם דרכו רגליו על מפתן ביתו, סר אל הפריץ ודיבר אתו בעניין, ודבריו מצאו מסילות אל לב הפריץ, וכאשר יצא העשיר מבית הפריץ, שלח הפריץ לקרוא למוזג, וחיפש עמו את חוזה החכירה לעשר שנים.

לימים נפטר העשיר והלך לעולמו. לילה אחד בא העשיר בחלום הלילה אל רבי יואל ואמר לו, באתי אליך מורי ורבי לספר לך איך קיבלו את פני בפמליא של מעלה לאחר מותי.

בבואי שמה בפעם הראשונה, מצאתי כמה נשמות מרחפות ומחכות ליום הדין, וביניהן שתי נשמות שהכרתי אותן עוד בעולם התחתון, הנשמות היו של שני קצבים שהאכילו רח"ל נבלות וטריפות את בני ישראל בעיר קראקא ימים רבים, אחד מהם בא אליך, מורי ורבי, עוד בימי חייו והתוודה על עוונו וביקש ממך תיקון ודרך תשובה".



אכן, אמר הרב, אמת ונכון הדבר, אחד מהם חזר בתשובה שלימה, והשני לא התחרט ומת בטרם חזר בתשובה". "אך פתאום שמעתי קול מכריז" המשך העשיר את סיפורו, "הקול נשמע בכל העולמות לאמר", "פלוני בן פלוני יבוא לפניי ביי"ד של מעלה", והנה נכנס האיש, וכלבים עזי נפש אצים ורצים לפניו ומאחוריו במהומה שלנביחה והם טוענים, שהאיש הזה הסיג את גבולם, וגזל מהם את הנבלות והטריפות, שהן מנת חלקם מימות עולם, ומכר אותן ליהודים.

ופתאום הושלך הס, ובת קול יוצאת ומכריזה בחרדה" טיפה סרוחה, איך לא פחדת מפני יום הדין? איך העזת פניך להאכיל את בני נבלות וטריפות?" הקצב היה נבוך ומבוהל ולא ענה מאומה, ותוך כדי דיבור אחזו בו והשליכוהו לתוך עמקי שאול, והוא נאבד מתוך הקהל ואיננו. אחר כך הכריזו שוב. "פלוני בן פלוני יבוא לפני דין של מעלה" נכנס חברו בפחד ורעדה ועמד לפני בית הדין, והנה נשמע קול שואל בכעס ורוגז, "טיפה סרוחה, איך לא פחדת מלהאכיל נבלות וטריפות לבני", עוד לא גמרו את השאלה, והנה נשמע קול דממה דקה, בא מלאך מליץ אחד ובידו מגילה ובה פסק דין מבית דינו של **רבי יואל סירקיש (הבית חדש) זיע"א**, ועדים מעידים שקיים זה מה שכתוב בזה. פרשו את המגילה ויקראו בה כדברים האלה, "פלוני בן פלוני שהאכיל נבלות וטריפות לעם ה' חטא בכפלים, למקום ולבריות. במה שנוגע לבריות, הרי גזל את הרבים, כי לקח מחיר של בשר כשר בעד בשר טריפה, ואין לו תקנה אחרת רק להקדיש את כל נכסיו לצרכי הרבים. ובמה שנוגע למקום, עליו להסתפק בלחם צר ובמים לחץ, ושב ורפא לו". והעדים מעידים שמאותו היום ואילך הקדיש הקצב את כל נכסיו לצרכי הרבים, והוא נשאר בעירום ובחוסר כל, וכילה ימיו בצומות ובתחנונים לפני אלוקים, ואחר הדברים האלה, לקחו את האיש והובילו אותו להיכל בעלי התשובה.

מיד אחריו נקראתי אני לבוא אל המלך, כאשר שמעתי את שמי יוצא מפורש מפי הכרוז, התחילו ארכובותי דא לדא נקשן, אולם חסדי ה' היו עלי ויצאתי זכאי בדיני, ותיכף באו מלאכי שלום והוליכוני בקול רינה ושירה להיכלי אשר בגן עדן. שערי גן עדן נפתחו לפני באורה ושמחה, וריח ניחוח עלה באפי שאין לשער אותו. טעם כזה לא טעמתי כל ימי היותי בעולם התחתון... ויהי כאשר דרכו כפות רגלי על סף שערי גן עדן, והנה ראיתי מלאך אחד פוסע פסיעות קטנות לקראתי, גונח ומתאנח והוא ניגש אלי וניצב לשטן לי בדרך, ואשאל אותו לאמר, מי אתה? ומה עשיתי לך שאתה בא לחסום את הדרך בפני? ויען המלאך ויאמר, אמת ונכון שעשית טובה ליהודי המוזג ההוא, אך אינך יודע כמה דמעות נשפכו בגללך טרם בוא הישועה, וכמה מריבות וקטטות היו בין בני הזוג עד אשר הלכת לפריץ. דע לך שכל המעשים האלה בספר נכתבים, והם דורשים מבית הדין צדק ומשפט, לדון אותך על כך.

אז אמרתי לו, הלא לא עשיתי זאת מרוע לב, אלא כדי להציל את כספי, ולולא נסעתי ליריד הזה הייתי מפסיד את רוב הוני. אך טענותיי לא הועילו, והחזירוני עוד פעם לפני בית דין של מעלה, ולאחר דין ודברים הוציא בית הדין פסק חדש, שעלי לשבת בשערי גן עדן ולא להיכנס פנימה, כמספר הימים אשר המתין המוזג עד שובי מן היריד אשר בלייפציג.

עוד לא כלו לקרוא את פסק הדין ושני מלאכים קלים אחזו בי, והביאוני לשערי גן עדן, כמה ימים ישבתי שם לא אדע, אך לי היה דומה כאילו אני יושב שם ימים ושנים, גדול היה צערי בימים ההם, צער שאין לתאר במילים. כלתה נפשי בכל רגע ורגע אל מקום מנוחתי, שראיתיו מרחוק ואליו לא באתי.

למחרת סיפר **רבי יואל סירקיש (הבית חדש) זיע"א** את החלום בפני קהל ועדה ואמר: "שמעו וראו, עד כמה צריכים בני אדם להיות נזהרים בכל מצוה, שלא להחמיץ אותה, ועל אחת כמה וכמה במצוות שבין אדם לחברו, כגון צדקה וגמילות חסדים שחיי בני אדם תלויין בהן, ותמיד צריכים להיות מן הזריזין המקדימים למצוות.



# על פרשת השבוע

**{ יב }** והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת הווסד אשר נשבע לאבתך:  
**רש"י** – (רבי שלמה יצחקי) מבאר מהחצי הראשון של הפסוק, שאם אדם ישמור על המצוות הקלות שהוא דש בהן בעקביו בחיי היום יום, אז יתקיים החצי השני של הפסוק שהקב"ה ישמור לנו את הברית והחסד.

על פירושו של רש"י יש לשאול מהי המשמעות של "מצוות קלות שאדם דש בעקביו" ?

התשובה למעשה פשוטה ומהווה יסוד בחיי היום יום שלנו, אדם במשך היום שם לב לדברים הגדולים, דהיינו הסיכוי שאדם יעשה עבירה חמורה ולא ישים לב אליה הוא נמוך, ואם הוא יעבור עבירה חמורה הרי שמיד הוא יתחרט עליה.

לעומת זאת ישנם מצוות שבעיני אותו אדם נחשבות "קלות" והוא כבר התרגל לעבור עליהם עד כדי כך שזה כבר בבחינת "מעשה אוטומטי – חלק משגרת החיים שלי" זוהי המשמעות של – מצוות קלות שאדם דש בעקביו. ויש לכך דוגמאות רבות כל אחד והדוגמא שלו...

אז למה דווקא מובטח לנו שאם נשמור על המצוות הקלות, אז מובטחת לנו ברכת הקב"ה ? מה המצוות הגדולות שאנו מקפידים עליהם לא תופס ? היכן מצוה מצוה ושכרה ?

**הכלי יקר** (רבי שלמה אפרים מלונטשיץ) בפירושו על הפסוק **(בראשית ג, טו) ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה** הוא יסופך ראש ואתה תשופנו עקב: אומר: רוב המפרשים אמרו, שהיצר הרע מושך כוחו מן הנחש הקדמוני, והיצר הרע דומה בתחילה לחוט של עכביש ואחר כך לעבותות העגלה **(מתחיל בקטן ואל"כ תופס אותנו וידע...)**, לכך נאמר הוא יסופך ראש, כי אם **(הקצט)** יהיה זריז ויצא וילחם ביצרו הרע בראש - רצה לומר בהתחלה, תכף בבואו אליו, אז הוא יסופך **(הקצט את הנש=זר הרע)**, כי בנקל ינצחו האדם וינתקו מעליו כאשר ינתק פתיל חוט של עכביש. אמנם **(...פק)** אם בראש דבריו **(אם מתחלה)** יתן **(הקצט)** מקום ליצרו וילך אחרי עצתו יום אחר יום עד שנעשה חזק כעבותות העגלה - אז קשה לנצחו, ואדרבא הוא ינצח !!! לכך נאמר אל הנחש ואתה תשופנו עקב, כי העקב היינו הסוף, ורצה בזה שאם **(הקצט)** בסוף רצה להלחם בך, אז אתה תשופנו **(הנש=זר הרע את הקצט)** ותנצחו, כי יהיה קשה על האדם לנתק עבותות העגלה מעליו, כי כבר קשור בו היצה"ר בעבותות אהבה בתענוגים וקשה לפרוש הנבעל לערל וטמא זה.

גם דוד המלך אמר על כך **בתהילים מטו, (נהו הנמור הנאמר במית האפ"ט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסופני**: אומר דוד המלך, אני לא מפחד שיצר הרע יצליח להפיל אותי בחילול שבת, או בעבודה זרה וכד' הוא לא מסוגל לשכנע את האדם המאמין לעשות עבירות כאלו חמורות. אבל... עון עקבי יסופני, אני מפחד מזה שלא אפול ואזלזל במצווה קלה.

בתפילת המעריב אנו אומרים "והסר השטן מלפנינו ומאחורינו" מדוע מודגש מלפנינו ומאחורינו, מה ההבדל ?

אלא שישנם פעמים שיצר הרע מסוגל לבוא לנו "ישירות בפנים" ולגרור אותנו לעבירה מסוימת, אבל ישנם פעמים שיצר הרע יודע שהוא לא יצליח לשכנע אותנו בצורה כזו ישירה, ואז הוא "בא מאחורינו - בקטנה" מתחיל לרכך את הדברים... להצדיק אותם... כמובן שכל אחד בדרכו וכוחותיו הרוחניים, הוא זה שייקבע ליצר הרע, מה יהיה מבחינתו בגדר של מלפנינו = "ישירות בפנים", או בגדר של מאחורינו = "בא בקטנה"...



ידוע ששיטת העבודה של יצר הרע הוא להתחיל בקטן, ומשם לגרור אותנו למשהו גדול יותר וכך הלאה... ועד לאן? ה' ישמור אותנו רק מהמחשבה על כך. אנחנו בימים נוראים בוכים לפני בורא עולם, ושואלים איך אנחנו יכולים להתגבר על יצר הרע? "הלא הוא מאש ואנחנו מבשר ודם" – נו.. איך באמת?

באחת הנסיעות כששאלתי את מורי ורבי **הרב יוסף שני שליט"א** את השאלה הזו, הוספתי גם ואמרתי, "זה נראה כמשחק אבוד מראש.. אי אפשר לנצח בו..". הוא גער בי ואמר,

"לעולם אל תיתן לו כוח לא בדיבור ולא במעשה!!! אתה חזק ממנו, שאלמלא כן לא היה הקב"ה דורש מאתנו להתמודד מולו. אלא מה, נכון שהוא כמו אש, רק שהאש מתחילה היא מתחילה משלהבת קטנה, שלהבת שכל אדם יכול לכבות אותה עם האצבע הקטנה שלו, אבל אם אדם "נרדם בשמירה" והאש מתפשטת ומתפשטת.. אז הוא מתעורר אחרי שנים, אז כבר זו לא שלהבת קטנה, זאת שריפה רצינית, וכאן קשה יותר לכבות.. צריך להשקיע..."

דוגמא נוספת שכבר הבאתי במספר מקומות ששמעתי מפי **הרב הרצל חודר שליט"א** ומבהירה את הדברים ניתן לראות מהמילה **מצרים**.

מצרים הייתה ערוות הארץ, דהיינו שיא הסמל של הטומאה בעולם. ואם נתבונן נראה, באות הראשונה **מ** יש פתח קטן מלמטה, פתח צר וקטן שזה מספיק ליצר הרע כדי למשוך אותך פנימה, ואז... בסופו של דבר יסגור אותך באות האחרונה **ם** שהיא כבר סגורה לגמרי ואין לאן לברוח... והדבר המעניין הוא שהאותיות שנשארות באמצע בין **מ** ל- **ם**, הן אותיות **צרי = יצר**!!!

על כך אומר שלמה המלך (**שיר השירים פרק ב, טו**) **אֲוֹזֹוּ לָנוּ שׁוּעֵלִים שׁוּעֵלִים קְטָנִים מִזֹּבְבִלִים פְּרָבִים וּכְרָמִינוּ סִמְדָר**: כלומר כאשר שמים גדר "סייג" לכרם "רוחניות" אז השועלים הגדולים לא יכולים לחדור לכרם, ואין חשש מהם, אבל הקטנים... הדברים הקטנים, המצוות שנראות לנו כפשוטות ואנו דשים אותן בעקב, שם יצר הרע מצליח להסיט אותנו ואלו הם.. **שׁוּעֵלִים קְטָנִים מִזֹּבְבִלִים פְּרָבִים**!!!

### **לדקדק במצווה קלה כבחמורה**

אם ניקח לדוגמא את מצוות ציצית, מצווה שקל מאוד לקיים, מצווה ששכרה בצידה על רגע ורגע שיהודי לובש אותה, שהיא ממש מתנה גם כהגנה רוחנית על האדם וגם צבירת זכויות. אז איך יכול להיות שיש יהודים שמפספסים מתנה כזו גדולה? והפכו אותה בגדר של מצווה שאדם דש בה בעקביו, כלומר זה כבר ברור שהוא לא לובש טלית קטן...

דוד המלך כאשר נרדף על ידי שאול באזור עין גדי נכנסו למערה אחת, (**שמואל א – כד, ד**) **וַיָּבֹא אֶל הַדְּרוֹת הַצֵּאֵן עַל הַדָּרֶךְ וַשֵּׁם הַמְּעָרָה וַיָּבֹא שְׂאוּל לְהַסֵּךְ אֶת רִגְלָיו וְדוֹד וְאֲנָשָׁיו בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים**:

ואיך לא ראה שאול את דוד ואנשיו? אלא שעשה הקב"ה איתם נס ובא עכביש וטווה קורים על החלק שבו דוד ואנשיו ישבו. שאול המלך שראה את קורי עכביש לא שיער שדוד ואנשיו נמצאים מאחור.

ראו אנשי דוד את הנס שעשה עימם הקב"ה והפצירו בדוד (**שם, ה**) **וַיֹּאמְרוּ אֲנָשָׁי דָּוִד אֲלֵינוּ הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵלֵינוּ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹתֵן אֶת אֵיבֶךָ בְּיָדְךָ וְעֲשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטֵּב בְּעֵינֶיךָ וַיִּקֶּם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת כַּנֶּף הַמְּעִיל אֲשֶׁר לְשְׂאוּל בְּכֶלֶט**:

דוד המלך לא שומע בעצת אנשיו ולמרות שהייתה לו הזדמנות להרוג את שאול, הוא רק חותך את כנף מעילו, ומיד אח"כ נאמר (שם, ו) וַיְהִי אַזְּוֹרֵי כַן וַיָּךְ לֵב דָּוִד אֶתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת כְּנָף אֲשֶׁר לְשְׂאוֹל:

כאן יש מקום לכאורה לתמיהה גדולה - דוד המלך, הקב"ה עושה עמך חסד, מזמן לך עכביש שיטווה קורים כדי ששאל המלך לא יידע שאתה במערה, מזמן לך את שאול המלך כך שאתה יכול להורגו כדין רודף ולמלט את נפשך, הכל מוגש לך מוכן לביצוע... ולמרות כל זאת אתה מתגבר על הלחץ מצד אנשיך להרוג את שאול ולסיים את עונת המרדפים, ורק חותך את כנף מעילו, אז מדוע אתה מצטער כל כך? אתה צריך להיות גאה במה שעשית!!!

אלא עלינו להבין כמה חשובה הייתה מצוות ציצית בעיני דוד המלך, עונה על כך המדרש, אמר רב נחמיה, על מה כאב הלב של דוד המלך? על שביטל את שאול המלך ממצוות הציצית לשעה אחת, שהרי קרע את כנף מעילו וכעת אין ארבע כנפות למצוות הציצית!!!

אנחנו לא דוד המלך זה נכון, אבל בהחלט ניתן להבין את הרעיון מהפסוק הראשון בפרשה, שפגיעה במצוות הקלות לכאורה "מצוות שאדם דש בעקביו" "הדברים הקטנים" דווקא הם הפתח הקטן שמספיק ליצר הרע להיכנס כדי להרחיב אותו מאוחר יותר.

התורה גם מלמדת אותנו שאין זה מתפקידנו לנסות ולהבין מהי מצווה "קלה" ומהי מצווה "חשובה" והראיה לכך שעל שתי המצוות - **כיבוד אב ואם**, שהיא מצווה קשה ביותר לביצוע ו**שילוח הקן**, שהיא מצווה קלה מאוד לביצוע, ניתן אותו שכר - **הארכת ימים ושנים**..

כוח הבחירה הנתון לאדם הוא זה אשר גורם לנו "להחליט" מה חשוב יותר, מה נקפיד ומה פחות, וכל אחד עושה זאת בהתאם "לנראה בעיניו"...

הגמרא **במסכת עירובין יגב** - תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו (בית הלל) אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו (בית הלל) אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו (הספרי על י"ג) **הארכה בקאה**... נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא, יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו:

**מה ההבדל בין יפשפש במעשיו לבין ימשמש במעשיו?**

**הרב מאיר אליהו** אומר על כך שהמושג **יפשפש במעשיו** מתאר - יבאר מה טוב ומה רע. ואילו המושג **ימשמש במעשיו** מתאר - יבדוק מה רע בטוב, כלומר יבדוק האם היה משהו רע, במעשה הטוב שעשיתי?

לדוגמא, הגמרא **במסכת חגיגה פא** מספרת כי הא דרבי ינאי חזייה להווא גברא, (ראה רבי ינאי אי איהו דקא יהיב זוזא לעני בפרהסיא) (נתן דדקה במטבא זוזא לפני הכניס) אמר ליה (רבי ינאי לאותו האיש) מוטב דלא יהבת ליה (צדקה) הויית נתן לך מהשתא דיהבת ליה וכספתיה דבי (אם נתת לו עכשיו פרהסיה) ולמה? כי באותו המקרה העני התבייש לקבל את הצדקה בפני כולם, לכן טוב יותר אם היה מקבלה בצנעה.

לכן כדי שלא נזלזל גם במצוות שנראות לנו "קלות" חיברה התורה את השכר הגדול המופיע בתחילת הפרשה באותן המצוות, ללמדנו כלל גדול... אל תסתכל בגודל המצווה, אלא..

**תסתכל במי שציווה אותך עליה - הקב"ה, מלכו של עולם!!!**



# וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹן

לאחר שהבנו את משמעות המושג – "מצוות שאדם דש בעקביו" ואת הסכנה שיש לנו מצד יצר הרע שיתפוס אותנו דווקא דרך מצוות אלו, יש לשאול,

**ומהיכן למדו חז"ל שהכתוב בפרשה מדבר דווקא באותן מצוות קלות שאדם דש בעקביו, אולי התכוון הכתוב לכלל המצוות ?**

תשובה לכך מובאת בספר **יגל יעקב** - על פרשת השבוע **הרב יעקב צבי אופמן זצוק"ל הי"ד**, שמביא רעיון/יסוד נפלא.

כאשר מזהירים אדם על דבר חמור, מצווה חמורה, כגון – לא תרצח, או על עניין אחר שבעיני אותו אדם נחשב מספיק חמור - מספיקה לו התראה אחת והוא הטביע זאת בידיעתו זה אסור !!! ואין צורך כל פעם מחדש להזכיר לו את זה.

אבל ישנן מצוות שצריכים כל פעם מחדש לשמוע אותן ולתת עליהם כל פעם מחדש את הדעת, שאם לא כן יבוא האדם לידי זלזול באותן המצוות והאדם דש אותן בעקביו.

אנחנו לא מתריעים בילדים שלנו כל בוקר מחדש " היום - לא לרצוח.. ולא לגנוב.." ברור מאליו. אבל בדברים שאנחנו יודעים שהילדים עלולים לעבור עליהם אנחנו כן נתריע כל יום מחדש - "צחצחת שיניים... תגמור את כל האוכל שיש לך בתיק.. ואל תשכח לשתות הרבה, חם היום..."

בשפה העברית האות נון סופית תפקידה להצביע על המשכיות הפעולה כגון... עצלן, בכיין, קמצן, בדרן וכו'

אומר **הרב יעקב צבי אופמן זצוק"ל הי"ד**, הבט בפסוק ותראה שנאמר **וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹן**. ולא נאמר **וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹ**, לכן, היות והתורה הקדושה משתמשת במילה **תִּשְׁמָעוֹן** ולא במילה **תִּשְׁמָעוֹ** כלומר מדובר על פעולה מתמשכת.. ועל אלו מצוות יש להתריע ולהשמיע כל פעם מחדש בפני האדם ? במצוות קלות שאדם דש בעקביו. במצוות הגדולות, בסייגים הגדולים, אין צורך להשמיע כל יום מחדש.

מוסיף **הרב יעקב צבי אופמן זצוק"ל הי"ד** אצלנו בפרשה נאמר - **{ יב } וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹן** את המשפטים **הָאֵלֶּה וְשִׁמְרָתָם וְעֲשִׂיתָם אֲתֵם וְשִׁמַּר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַזִּסּוֹד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:**

כלומר מדובר פה בשלושה מושגים: **שמיעה, שמירה, עשיה**. וזה מראה על שלש דרגות או שלושה סוגים בדרכי עבודת ה' ובעשיית הצוות.

**השמיעה** - היא כנגד הענין רוחני.

**השמירה** - היא שילוב של ענין רוחני וגשמי כאחת.

**העשייה** - הוא ענין גשמי בלבד.

וכנגדם גם השכר הוא בצורה כזאת. כי כתוב הלאה **{ יג } וְאַהֲבָךָ וּבִרְכָךָ וְהִרְבָּךְ,**

**וְאַהֲבָךָ** - היא ענין רוחני.

**וּבִרְכָךָ** - היא ענין רוחני וגשמי כאחת.

**וְהִרְבָּךָ** - הוא ענין גשמי.

# שכר המצוות

בסוף הפרשה הקודמת פרשת ואתחנן נאמר, (דברים ז) {ט} וידעת כי ה' אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שמור הברית והזוסד לאהביו ולשמרי מצותיו לאקף הור: {י} ובשכם לשנאיו אל פניו להאבדו לא יאזור לשנאו אל פניו ישכם לו: {יא} ושמרת את המצוה ואת הזקנים ואת המשפטים אשר אנכי מצוה היום לעשותם:

ידוע שרוב שכר המצוות שמור לזכות האדם לעולם הבא, ויש גם שכר בעולם הזה. והנה בחלק השני של פסוק יי נאמר לא יאזור לשנאו אל פניו ישכם לו: כלומר הקב"ה משלם "במזומן" לרשעים – למה ?

התשובה מופיעה בתחילת הפסוק - ובשכם לשנאיו אל פניו להאבדו, כלומר הרשע מקבל את שכרו "במזומן" בעולם הזה, ואז הוא מאבד את העולם הבא שלו.

אותו רעיון מופיע בתשובה לשאלה, איך זה שאנחנו רואים שדרך רשעים צלחה ? הלא אמור להיות להיפך שדרך צדיקים צריכה להיות צלחה.

וזהו שאמר דוד המלך בתהילים צב - {ז} איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת: {ח} בפרוץ רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד:

התשובה היא שגם לרשע יש זכויות, וכמו שאין אדם שהוא 100% צדיק, כך אין אדם שהוא 100% רשע. אלא שההבדל בין הרשע לצדיק הוא שהרשע יקבל את שכרו רק בעולם הזה.. ויגיע ערום ממצוות לעולם הבא.... והיפוכו בצדיק.

## עקב = בקע = 10 הדיברות

בפרשת חיי שרה, (בראשית כד) מסופר שכאשר אליעזר עבד אברהם הלך לארם נהריים לחפש אישה ליצחק, הוא מבקש מהקב"ה סימן/עזרה - {יב} ויאמר ה' אלהי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה זוסד עם אדני אברהם: {יג} הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים: {יד} והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה הכונת לעבדה ליצווק ובה אדע כי עשית זוסד עם אדני:

לאחר שפגש אליעזר את רבקה וידע שהיא הנבחרת, הוא מרעיף עליה מתנות, {כב} ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקוז האיש נזם זהב בקע משקלו וישני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם:

רש"י - (רבי שלמה יצחקי) מפרש במקום שהמתנות שקיבלה רבקה אינם בגדר סתם מתנות, אלא היו כאן רמזים, ומבאר רש"י - בקע. רמז לשקלי ישראל, בקע לגלגלת: ושני צמידים. רמז לשני לוחות מצומדות: עשרה זהב משקלם. רמז לעשרת הדברות שבהן:

שואל הכלי יקר (רבי שלמה אפרים מלונטשיץ) על רש"י, פירש רש"י, בקע, רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת, ושני צמידים רמז לשני לוחות, עשרה זהב משקלם כנגד עשרת הדברות שבהם, וכל אלו הדברים צריכין ביאור מספיק, מה ענין השקלים והלוחות זה לזה ?

נבחר את שאלת הכלי יקר, הקשר בין שתי לוחות ועשרת הדיברות ברור, אבל מה הקשר בין הלוחות למחצית השקל שנועדו לספור את בני ישראל ?



על שאלה זו עונה הרוקח (רבי אלעזר מוורמייזא) ואומר, בקע בגימטריה = 172, ובעשרת הדיברות יש 172 תיבות !!!

וזהו גם מה שנאמר אצל אברהם אבינו, (בראשית כו,ה-תולדות) **עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמִרְתִּי מִצִּוְתֵי וְזִקְוֹתַי וְתוֹרָתַי**: כלומר אברהם אבינו קיים את האמור בעשרת הדיברות שהם במניין עקב תיבות.

נק' נוספת - אברהם אבינו חי 175 שנה, הוא גילה את הקב"ה כשהיה בן 3 – כלומר אברהם אבינו עבד את הקב"ה במשך 172 שנה = מניין עקב !!

## דור של – עקב

### יעקב אבינו = עקב = דור עקבתא דמשיחא

על יעקב אבינו נאמר, (בראשית כה,כו) **וְאֶזְרִי כֵן יֵצֵא אֶזְרִי וְיָדוּ אֶזְזוֹת בְּעֵקֶב עֵשָׂו וְגו'.** כאשר חזר יעקב אבינו מלבן נלחם עם שרו של עשיו, שנאמר (בראשית לב-וישלה) **{כה} וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁזָר: {כו} וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ:**

**מה העניין במושג 'עקב' שמלווה את יעקב אבינו ? למה היה צריך יעקב לתפוס בעקב עשיו עוד בבטן אימם ?**

התשובה היא שמדובר בתהליך שמתחיל מיעקב אבינו ומסתיים בדור האחרון לפני בוא המשיח הוא דור שנקרא בשם "עקבתא דמשיחא" וכל הסימנים מעידים כי אנחנו חיים בתקופה זו. כאשר נאבק שרו של עשיו ביעקב, הוא רואה שלא ניתן לפגוע ולהזיק ליעקב אבינו - **וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ**, ואז הוא מצליח להכות בו למטה ברגל וַיִּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ.

רמזה בכך התורה את ענין הקשור לירידת הדורות, שרו של עשיו לא יכול לפגוע ביעקב, שהרי יעקב הינו שיא השלימות בחיר האבות. אולם ראה שרו של עשיו שלעתיד לבוא בדור נמוך יותר, הוא דור העקב, יהיה קל יותר לפגוע ביהודי ולכן וַיִּזַּע בְּכַף יָרְכּוֹ. ולא בראשו, או בבטנו או בכל מקום אחר. כנגד זה אחז יעקב אבינו בעקב עשיו, כדי לפגום במשהו ביכולת של שרו של עשיו לגעת בדור חלש, בדור שהוא עקב.

לאחר המפגש מציע עשיו ליעקב, **{יב} וַיֹּאמֶר נְסֶעְהָ וְנִלְכְּהָ וְאִלְכְּהָ לְנַגְדָּהּ: מה יש לעשיו שהוא מעוניין שיעקב יבוא עם כל מחנהו לשעיר ? אלא שכל כוונתו של עשיו היא להכשיל**

ולכלות את עם ישראל, ולכן עונה לו יעקב, **{יג} וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יְדֹעַ כִּי הִילָדִים רַבִּים וְהֵצֵאן וְהִבְקֶר עֲלוֹת עֲלֵי וְדַפְקוּם יוֹם אֶזְזוֹד וּמִתּוֹ כָּל הַצֹּאן: {יד} יַעֲבֹר נָא אֲדֹנָי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וְאֲנִי אֶתְנֶהְלֶה לְאִטִּי לְרֹגֶל הַמְּלֹאכָה אֲשֶׁר לִפְנֵי וְלָרֹגֶל הִילָדִים עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֶל אֲדֹנָי שְׁעִירָה: וכי למה שימותו כל המחנה ? הלא יעקב הגיע איתם בדרך מחרן ואף אחד לא מת בדרך ? אלא שיעקב ידע שאם הוא ילך לשעיר תהיה השמדה רוחנית של עם ישראל. אז למה יעקב אומר - **עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֶל אֲדֹנָי שְׁעִירָה , הלא אתה לא מתכוון ללכת לשם ?****

התשובה היא, שמדובר על כל התהליך של עם ישראל, כרגע הילדים רכים, אבל לעתיד לבוא כאשר יהיה דור של עקבתא דמשיחא – אז כן תבוא הגאולה דרך הר שעיר שנאמר..

**{דברים לג,ב-וזאת הברכה} וַיֹּאמֶר ה' מִסִּינַי בָּא וַיְרַז מִשְׁעִיר לִבּוֹ הוֹפִיעַ מִהָר פֶּאֶרָן וְאֶתְהָ מִרְבֶּבֶת קָדְשׁ מִיַּמֵּינוּ אֵשׁ דָּת לָבוֹ: {עובדיה א,כא} וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרַ עֵשָׂו וְהִיתָה לָהּ הַמְּלֹכָה:**



# מוסר מדברי חז"ל

## כוחו של הרגל

כולנו מודעים לעוצמת כוחו של ההרגל שגורם לנו לקבל דברים כמובן מאליו, ולפעמים יש בכוחו של ההרגל לגרום לנו לקבל דברים שבעבר היו בגדר של קו אדום, לקבל אותם כדברים של "זה מה יש", "נלמד לחיות עם זה".

לדוגמא, אדם שואף לקנות רכב שהוא חלום חייו, עומל וחוסך שנים לכך ואז מגיע הרגע המיוחל, ואין מאושר ממנו בעולם כאשר הוא מקבל את הרכב, הריח, הצבע, ההתפעלות מכל פונקציה כזו או אחרת, הכל מלהיב אותו... עברו כמה חודשים... וההתלהבות תמה, הרכב כבר עבר להיות – "משהו שבשגרה" ואז הוא מביט מהחלון ומגלה שיש בנתיב לידו רכב יפה יותר, טוב יותר, והתהליך מתגלגל הלאה...

בכל בוקר כל אדם מקבל את המתנה היקרה ביותר עלי אדמות – את הנשמה שלו, את החיות שלו, ולא זו בלבד אלא שהמתנה היא ישירות מבורא עולם הקב"ה..

אז על מה אדם צריך להתלהב יותר, על הרכב החדש בחניה, או על הנשמה שקיבל ? מישוה מוכן להחליף ? מרצדס מבריקה בבוקר בחניה, והנשמה נשארת למעלה ? אז מדוע אנו לא מתייחסים לעובדה זו ומקבלים אותה כמובן מאליו ? מדוע אנחנו מרשים לעצמנו לומר בביטחון, "נדבר, ניפגש מחר" – מי מבטיח לך שתהיה כאן מחר ? התשובה ברורה לכולנו – כוחו של הרגל !!!

אדם מבחינתו ברור לו שכמו שמחר בבוקר השמש תזרח, אז הוא קם בבוקר, זה סדר היום הברור מאליו. על זה מצווה אותנו התורה בסוף פרשתנו לזכור מי באמת שולט בעניינים,

**(דברים ח, יח) וְיָזְכֵּרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַגִּבּוֹר לְךָ כִּי כֹחַ לַעֲשׂוֹת זָוִיל וְגו'. וזהו אחד מעשרה דברים שחייב אדם להזכיר לעצמו בכל יום מחדש, ולמה ? כדי לשבור את כוח ההרגל, כדי שלא תגיע למצב של **(דברים ח, יז) וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ כֹּזֵי וְעַצְמִי יָדִי עָשָׂה לִי אֵת הַזָּוִיל הַזֶּה:****

אם נתבונן לרגע בעומקם של דברים הרי שהקב"ה שהוא ארך אפיים ורב חסד, מחזיר בכל יום את הנשמה גם לאדם שאינו שומר את התורה, ואפילו לאדם שמרשיע ועושה כנגדו. מי היה מוכן לתת לאדם אחר כלים שבהם אותו אדם יהרוס לו את הבית ? רק הקב"ה, מכיוון שהוא ארך אפיים ורב חסד ואמת שיכול להמתין לאדם חיים שלמים אולי יחזור בתשובה, שהרי גם אותו אדם אם ירשיע לאן יברח מפני הקב"ה ?

לכן אם נתחיל את היום, בגישה שאין הדבר מובן אליו, ומיד עם פקחת העיניים, נאמר לעצמנו "ואוו - זכיתי להתעורר היום" ומיד נודה ונאמר "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמת בי בחמלה רבה אמונתך" – היש התחלה טובה מזו ? ככה מתחילים את היום בשמחה יתרה, ובהמשך היום.. גם כן.. בכל דבר תמיד לזכור את דברי רבי עקיבא..

**"כף נאן דעביד רחמנא לטב עביד"**

## שבת שלום

לוקט ממדרשי חז"ל ומדרשות הרבנים שליט"א

סרך-ניר גהלי

להצטרפות לרשימת תפוצה שבועית - nirgahali@gmail.com

כמו כן, ניתן להוריד את המאמר מהאתר - www.nir-g.022.co.il